

SLOVENIJA.

List 43.

V torek 28. Listopada

1848.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Nagovor,

s katerim je g. Dr. Bleiveis, vodja slovenskiga društva pričujoče v velikim zboru slovenskiga društva dne 22. Listop. sprijel in pozdravil:

(Konec.)

Šole, časopisi in bukve so trojni nar imenitniški pomočki v dosego visociga namena, narod naš tega podučiti, česar tako silno potrebuje.

Šole, prave slovenske šole, so nar imenitniški pomoč, — zakaj na mladost se mora ves naš up opirati. Od starejih ljudi ne moremo veliko pričakovati, starost ni rada pripravljena, se še kaj učiti. Vam tedej, ki imate s šolam po kmetih in po mestih opraviti, je tedej posebno prihodnji blagor domovine izročeno. Pomislite visoki poklic? Storite, za Božjo voljo Vas prosim, svojo dolžnost v prid domovine, v kateri prebiva slovensko ljudstvo, kterimu so mili Cesar enake pravice dali, kakor nemškemu, laškemu in vsakimu družimu.

Domači jezik nam je zdej nar perva potreba. Poprej se ga je mogel le mladenč učiti, ki je stopil v duhovski stan; zdej ga bo mogel in scer na vse strani vsak znati, če bo hotel na Slovenskim kako državno službo doseči. Pa ne le dobiček, ne le vsakdanji kruh nej sili domačiga človeka k popolnima znanju domačiga jezika — pomisli nej, de materni jezik je nar lepši jezik, in de kdor svoj domači jezik zaničuje, zaničuje svojiga očeta, svojo mater, svojo domovino, in se pregreši tako zoper četrto zapoved božjo! —

Če pa terjamo, de nej se nam v šolah naš jezik nazaj da, nočemo, de bi se mladost v mestnih šolah nemškiga jezika ne učila.

Če nam je materni jezik po novi vladi perva potreba postal, je v sedanjim času nemški jezik vsim tistim druga potreba, ki se se na vikši stopnjo vednosti hočejo povzdigniti ali ki imajo tudi zvunej domovine svoje opravila. To vsak pameten človek sam previdi, in nikdar ni noben pameten človek kaj taciga terjal in ne bo, de bi se nemški jezik iz mestnih šol popolnoma zgnal. Kdor sedanji čas kaj taciga terja, je pregoreč domorodec, ki ne prevdari potreb življenja.

Po ustavnih postavah nej se vpelje narodni jezik kot prvi jezik v mestne šole, kterimu sledijo nemški, latinski, greški, laški i. t. d. V šolah po kmetih nej se pa uči le v domačim jeziku, ki je za take učence nar potrebniji in tudi zadostni.

Če bojo šolniki to reč po volji Cesarjevi spoznali in se bojo čeversto poprijeli svojih dolžnost, — vsiga prepira med nami bo kmalo konec in vsakimu narodu se bo pravica zgodila! Kot bratje in prijatli bomo po enim cilju in koncu hrepneli, in narodna pravica bo resnica postala! —

Slovenski časopisi so druga velika pomoč v dosego visokiga namena. Vsak vrednik je učenik ljudstva, tedej nej zvesto spolnuje svoj imenitni poklic! Ljudstvo pa nej pridno bere časopise mnogiga zapopadka: vsi so mu potrebni.

Tretja pomoč so bukve mnogoverstniga obsežka, in po potrebi tudi krajši natisi, kteri nej se med ljudstvo razpošiljajo in s živo besedo se posebno po domorodec razlagajo. —

Z vsim tem, dragi moji! se bo dosego omikanje ljudstva, in ker je združena moč močnejši moč, vsak lahko previdi, de naše slovensko društvo je nar krepkejši pomoč v povzdigo vednosti prostiga naroda, in po tem v osrečenje naše slovenske domovine.

Vsak rodoljub ima dolžnost, za svoj narod skerbeti, torej ne rečemo preveč, če pravimo, de tudi vsak rodoljub je dolžan v to društvo stopiti. Nekteri se scer temu društvu odtegujejo, ker pravijo, de se nočejo v politiške zadeve vtikati, če ravno društva prizadevanje poterdijo.

Ali — častiti gospodje tistiga stanu, ki je od nekđaj nar več za slovenšino storil! — ne zamerite mi, če Vam v ti reči odkritoserčno svoje misli razodenem.

Odkar so nam presvitli Cesar ustavo dali, smo sploh vsi politikarji postali. Z volitivjo poslancov v državni zbor se je novo — politiško življenje začelo vsaciga državljana. Tudi vi ste volili — tudi vi znate izvoljeni biti.

Politika je državna reč; Cesar so nas vse za svobodne državljane spoznali, torej smo vsi politikarji.

In v čim obstoji politiško ravnanje slovenskiga društva? — V 3 poglavitnih rečeh: 1) de se edina močna Avstrija pod vladarstvom ustavniga Cesarja Ferdinanda ohrani in obvarje; 2) de se nam narodne pravice ohranijo, in 3) de vera naših očetov tudi vera prihodnjih Slovincov ostane.

Te tri reči so politika slovenskiga društva. Povejte nam: ali se hočete le enim samimu teh 3 razdelkov odtegniti? Gotovo de se nečete! Tedej Vam nič ne brani, marveč domovina Vam ukaže, de domorodnemu društvu pristopite, ki se za tako svete namene poganja! Tudi cerkveni nemški in slovenski časopis je politiško delo, in kdor za ta dva vse časti vredna časopisa piše ali jih bere, je že politikar postal, brez de bi morebiti še za to vedil.

Politika pa se ne sme s prekucijo zmešati: to bi bilo kej družiga, — s tem se slovensko društvo nikdar pečalo ne bo.

Sej vsacimu ni treba, de bi v imenovanih politiških rečeh zvonc nosil — de bi se posebno glasil, in vtikoval v obličji celiga sveta v politiške reči. Če je ud slovenskiga društva, zamore na tihim, in brez de bi ga svet imenoval, v prid Slovenije veliko dobriga storiti, ker je srednik med društvam in svojo okolico, v kateri prebiva.

Sej tudi slovensko društvo želi, de njeni udje ne ženejo nepotrebniga hrupa, in de se prenapeto nepoganjajo za nevažne reči — kar dan današnji ljudi bolj straši, kakor tolaži, bolj razpir dela kot slogo, bolj škodje, kot koristi. Kakor slavna Lipa slovanska opomina: Bodimo složni! tako opomina tudi društvo slovensko: Bodimo složni! Slovanska Lipa hoče obderžati v domovini spravo, mir in edinost — slovensko društvo ravno to hoče. Mirno zmago če Slovenja! In če bomo tako vsi v enim duhu, mirno pa možko in krepko se potegovali za prid svoje domovine, bo mogočna Lipa slovanska z radostjo kazala na lipice slovenske v Ljubljani, Gorici, Gradcu, Celovcu in Terstu!

In tako bo naša reč od dne do dne lepši cvetela, in če bojo naši nasledniki v prihodnjih

časih dela slovenskiga društva pretresovali, in če bojo hvaležniga serca rekli: „Bog jim dej dobro — to so bili našiga naroda neutrudljivi pomočniki“, se bojo še naših unukov unuki ginjeniga serca na nas spomnili ter rekli: Slava, slava jim!

Razglas na Poljake.

Bratje Poljaki!

Boj, h kterimu je serd sovražnikov Slavjanstva, Madjarov in Nemcov nadražil nesrečni Dunaj, je dognan do žalostniga konca. Dunaj, omadežvan z kervjo in presiljen od teh naših sovražnikov je padel z groznim padam; vojak, železne misli in volje je v njemu gospodar, je sodnik. Bol in strah sta prepadla nas berž v začetku gori opomnjenih Dunajskih prigodeb; predčutili smo zares, de pride to, kar je prišlo; de bode vojak dajal postavo pokorenemu mestu in de zamore za svobodo nevarnost vstati. Mi smo previdli ta žalostni konec; — ali smo tudi vedli, čemu je svoboda v usteh, čemu bi bila premaga sovražnikov naših.

Bratje Poljaki! Verjevši obljubepolnim besedam, ste se Vi postavili pod njihne bandera: omamljeni z zapeljivim glasam tiste preklete politike, ktera razglasovaje svobodo, enakost in bratinstvo kuje okove sužnosti, stavlja ječe, napravlja vislice zvestim Slavjanam, ste se pridružili k trumam poglavitnih protivnikov naših, ki se poganjajo za pogubo Slavjanstva. —

Bratje Poljaki! Mi vemo, kaj vas je na te poti pripeljalo. Hudobna politika, ktera dokler človeški spomin seže, po razterganji živiga telesa vaše matere „Ojczyzny“ na kose in razdelitvi tistih med sabo, čez pol stoletja že ne neha nadepolni cvet vašiga naroda metati tu v Sibirske pušave, tam v terdnjave, tamnice, ječe — politika ta, ki je razgnala zveste sinove, mučenike med narode po vsih straneh sveta, je vas na imenovane poti pripeljala. Enako čebelam izgnanim iz panja išete brez oddiha zgubleno matico. Kjer koli zadoni glas povzdignen zoper tiranstvo, kjerkoli se napove boj za svobodo, je vam, kakor de bi odondod vam mignila pomoč, kakor de bi vas mati Poljska sklicavala na praznovanje iz mertvih vstanja, in vi tje letite kakor de bi mogli, z ognjem.

Z podobnim glasam — z mnogoobljubnim upam vas je omamil nasilni Madjar in Nemeč, povzdignivši Dunaj. V edinim nadušenji za svobodo niso dosegle vaše oči zaderge, v ktero je bila izdaja sovražnikov naših namenila Slavjanstvo zaplesti. Pozabljivši na svoje rodne brate ste hiteli tje, kjer so pod zastavo svobode delali nam Slavjanam nove sponi stari sovražniki naši. Vojska je zaterla te naše sovražnike. Premagavec ni gotovo zaželjen sčit naše svobode, ali premagani bi bil njeni rabelj.

Bratje Poljaki! spoznajte že saj, kje je resnica, kje ljubezen; spoznajte nas, spoznajte svoje rodne brate, de se roko v roci potegnemo vsi skupej za dosego svobode Slavjanstva. Po stoletnih nadlogah naših dežel je mignil Vikši; in Slavjan, mučenik med narodi, je vstal, de bi vstopil v pravično (pravno) dedšino svojo, in zdrobivši verige obnovil na zemlji gospodarstvo svobode, enakosti, bratinstva — de bi svoboda v djanji, de bi resnica bila. Gorje nam, gorje vsakimu izmed nas, ako ga bo moglo potemstvo preklinjati, de ni, kadar je čas mignil, svojiga poklica dosegel, de se ni

postavil pod bandero svobode svojiga plemena. Bratje Poljaci! Na vaših banderih se bliska že mnogo let z zlatim žaram to sveto geslo (Losung); nebeški tega trojediniga gesla glas je privabil vas od severja, de ste hiteli prelivati kri pod piramidami, v Egiptu in na zakrite z snegam Moskovske ravnine, pri Apeninah in za Pireneami. Ali, žali Bog, še povsod vas je svet vkanil, kri sinov in bratov vaših se je razlivala na vseh konceh sveta — ali lila se je zastonj. Tedej, spoznajte Slavjane, spoznajte nas in skusite, de pravi Čeh je bil in je veren brat svojih bratov — prepričajte se, de Slavjan, studivši tlačenje, v katerim je bil čez stoletja, več ko smert sovraži suznost, z katero je oskrunjena bila kri njegoviga plemena, de je pravi izvoljenec svobode. Dosihmal ste le mislili na rešenje svoje matere Ojczyzny, niste poznali, niste se pečali za nas in protivniki so nezaupnost med nami razširjali. Zmiram dozdej so hodili nekteri izmed vas izločno po svojih potih in tisučerne žertve zvestih Poljskih sinov so se zgubile kot dim pod oblake. Bratje Poljaci! svet vas je ogoljufal: — ali brat brata ogoljufal ne bode. Tedej v imenu skupne svobode, katero si mi vsi, kot en mož dobiti in varvati imamo, v imenu vaših mučnikov, vbitih na bojiših, pokončanih na morijah in po ječah, v imenu okervarjene, raztergane matere vaše Poljske zarotimo vas z bratovsko besedo, ne pahnite od sebe roke, katero vam Čeh podaja, ne zaverzite glasu, z katerim vas kliče Slavjan, de bi nas spoznali in pristopili k Slavjanstvu. Postavite se pod bandera, ktere je razvil Slavjan, v boju za svobodo svoje kervi in svojiga rodu. — Svoboda vsem! je naš klic. Vek despotov je minul in se verniti ne sme, brat se ne sme lastiti gospodarstva nad bratom, narod nad narodom. Slavjan, izvoljenec noviga veka, bivši mučenik, je apostel, bo branitelj prave svobode ljudstev. Bratje Poljaci! to je beseda naša — naš namen. Tedej ne ogibajte se nas Čehov, Moravanov, Slovakov, ne ogibajte se Serbov in Hervatov, Ilirov in Rusinov, temuč pridružite se enkrat k bratom dozdej neznanim, ki so pa že dosihmal vas obžalovali in ljubili. —

Z edinostjo, slogu in bratovsko pomočjo razcvete Slavjanstvo, pride nam rešenje in vaša mati Ojczyzna Poljska postane biser v vencu svobodnih slavjanskih dežel, postane oznanovavka svobode na izhodu. Poljaci bodite bratje svojih bratov. Z resnico in ljubeznijo pridemo do svoje dedšine — svoboda, enakost in bratinstvo postanejo nam resnica.

V Pragi dne 18. listopada.

Od odbora Lipe Slovanske.

Frankobrodski zbor.

Dolžnost je vsakiga domorodca, svojo očetnjo nevarnost opomniti, ki ji žugajo, neprenehljivo se poganjati, de se taiste povsod spoznajo in odvernití zamorejo. Redko je bila kaka država v tako velikih nevarnostih, kakor je zdaj avstrijska, redko je kak narod pri začetju svojiga svetu znaniga djanja toliko zadržkov našel, kot zdaj Slavjani, ki so v svojih narzlahtnejših namenih obrekovani in z nar hujšimi imeni obloženi bili, in ki pri svojim svetim trudu dostikrat med lastnimi rojaki v narveči protivnike zadenejo. Pri takih okoljšinah je toliko večí dolžnost taistih, ki narod svoj ljubijo, se skupej zbrati in pozabljiviši na nečimerne nasprotnosti se le edinimu sovražniku krepko zoperstaviti. Ta sovražnik za Austrijo, in sosebno za avstrijske Slavjane je frankobrodski zbor.

Še ni nevarnost, ki nam iz Frankobroda perti, zadosti spoznana, še je clo med Slavjani marsikter, ki v frankobrodsko Pavlovo cerkev zaljubljeno gleda, in — horibile dictu! ni davno kar smo brali, de se nekdo iz Ljubljane, slovenskiga središa, na božjo pot v Frankobrod pripravlja, (Se je med tim premislil. V red.) zaslišat tam z verno pohlevnostjo, kakšne da-

rove ali žertve de imajo Slovenci prinesiti, če se pri oveličanji nemškiga imena vdeležiti smejo.

Z prijetjem drugiga razdelka državne ustave je frankobrodski zbor svoje misli proti Austriji, ki jih je dozdej za marsikteriga zmodernimi po svobodi dišečimi izreki ali pa z hinavskimi obljubami prekrti znal, očitno razodel. Drugiga izgleda enake prederznosti zgodovina sveta ne pokaže. Skupsina, ki se pravniga izvira nima, in ki je od Angležov, v politiki nar najdeniših Evropejcov, po pravici zbor skupej natepenih ljudi imenovana, derzne ločitvo monarhie odločevati, ki je clo malo tam namestovana. To de Frankobrodčani bodo zvedli, de ni tako lahka reč, avstrijsko cesarstvo raztergati, kot podobne sklepe delati.

Slovenci! še sede trije poslanci, ki se obnašajo, kot de bi vaši namestniki bili, v Frankobrodu, pokličite jih nazaj, to je sveta dolžnost brambe lastniga življenja. Zakaj kdo, ako slep ni, bi ne vedil, de bi naša narodnost, če pod frankobrodsko oblast pridemo, kmalo hirati in popolnoma poginiti mogla. Nar boljši sredstvo pa, veljavnost tistih nam in celi Austriji škodljivih naklepov prekaziti, je, ako se poslanci nazaj pokličejo in sklepam tako nekaka podoba postavnosti odvzame.

To terja tudi čast. Avstrijska država je nerazdeljivo edinstvo, je ena edina država, obstoječa iz več posameznih dežel. Tega dozdej, ko so blodnje in zmote navadne postale, nihče tajil ni. Ali pa sme iz družtva, katero se z vzajemnim prevzetjem dolžnost sklene, posamezni ud iztopiti, kadar in kakor se mu zljubi? Ali se sme dežela dozdejni državni zvezi meni nič tebi nič odtegniti in odtergati? Gotovo ne. Kaj je pa nasproti frankobrodski zbor v svoji modrosti in globokosti sklenil? On je izrekel, de imajo tako imenovane nemške dežele, med kterimi smo tudi mi Slovenci, staro državno zvezo zapustiti, de morajo se znebiti združenja z tistimi narodi, s kterimi so toliko veselih in žalostnih vekov skupej preživeli, in zakaj? de tako imenovana edina velika Nemčija vstane, od kodar nam nigdar nič dobra prišlo ni, in katero smo mi dostikrat pogube oteli.

Slovenci! Vaši sinovi kri prelivajo na Laškim, de bi to deželo zopet k stari avstrijski državni zvezi pripeljali, in zdaj hočejo Nemci, de bi od te zveze odstopili, de bi dolžnosti do taiste na stran djali, in takim djanju še videzno postavnost dajo in tako svetost postavne oskrunijo.

Zato se je vzdigniti treba zoper to nezmerno prederznost in pred vsim poslance nazaj poklicati.

Ali pa smemo to storiti? imamo pravico to tega? Gotovo. Dokler smo deli (udje) avstrijske države, ne smemo na družih zborih, kot na avstrijskim poslancov svojih imeti; zakaj, ako se poslanci na državni zbor odpravljajo, pomeni to, ker narodi le z poročniki (Gesandte) med sabo ravnaajo, državno razmero; mi tedej, če smo Avstrijanci, ne moremo udje druge države biti, torej jih smemo in moramo iz Frankobroda poklicati. Ako se pa Austria razveže in razide, postanemo svobodni narod, si poišemo nove zveze, in smemo poslance odpravlati, kamor si bode.

Slovenci! pomislite dobro na to in odvernite nevarnost, dokler je čas, de ne pridemo zopet pod tisti jarem, ki je nas že 1000 let žulil, de vas ne bo zgodovina zavoljo neskerbnosti hudo sodila, marveč de bo vašo slavo oznanovala, de ste podlago razvitja slovenske narodnosti in omikanosti postavili. *J. Hladnik.*

O S N O V A

za zvezno prerojenje avstrijskiga cesarstva po pravilu ustavnne svobode in narodne pravne enakosti.

(Konec.)

Po pravilih v listu 39. in 40. razloženih bi stala avstrijska država v celotni organični zavezi.

Ako tedej to sostavo (sistem) iz njeniga središa pogledamo, je viditi, de je cela država na začetku vsakiga državniga življenja, to je na občini (Gemeinde) osnovana.

Vsak deržavljan odstopi neki del svoje neomejene (neograjene) slobode (svoje moči) na en edini fond, to je občino.

Zaveza takih občin stori administrativno okrožje deržave.

Zaveza teh okrožij vseh stori narodno deržavo.

Tu se vidi, kako je vse to, kar je naravno, slobodno, se samo iz sebe razvija.

Samo na dve važni opombi se mora pri tem gledati.

1) de zveza proti središu preslaba ne bo.

2) de narodne deržave med sabo ravnovisnost (Gleichgewicht) obderže.

V tem obziru imajo za obderžanje politične in narodne ravnovisnosti deržavne sledeče naravne postave mednarodne politike veljati:

a) Znesik (suma) osredni oblasti, to je ustavnimu prestolu prepušene eksekutivne (izpeljavne) moči deržave, mora enaka biti celi izpeljavni moči vseh zveznih deržav narodnih, in obstoji v postavnim ravnanju z vsemi denarnimi in vojniškimi sredstvi.

b) Notrajna avstrijska politika mora samo in izločljivo avstrijska t.j. obcnoderžavna biti; zato ne nemška, ne slavjanska, ne madjarska, ne rumunska.

c) Občno osredno ministerstvo deržavno mora glede na narodnost clo nevtrarno biti; ono se ne sme kakor tudi osredni zbor ne, kar meniti za narodnost.

To bi bil novi zid novo poslopje avstrijske slobode, to podslomba prave avstrijske slave, podslomba keršanskiga zapopadka deržave, podslomba stanovitniga miru sveta.

(Slavenski Jug.)

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenske dežele.

Iz Ljubljane. 22. d. Listopada je bil, kakor smo že opomnili, velki zbor slovenskiga družtva. Lepa množica se je bila sošla iz vseh krajev krajske dežele.

Podamo tu bravcam kratki obsežik vseh pogovorov.

Sejo je pričel g. Dr. Bleiveis, predsednik družtva, s serčnim, obširnim in vse važniši sedajne potrebe slovenskiga naroda obsegajočim nagovorom, kteriga smo v poprejšnim in današnjim listu natisnili.

Za njim je g. Bučar prebral dozdejno ravnanje družtviniga odbora.

Na to je g. Dr. Martinak razložil v lepim govoru vzroke, iz kterih je odbor prvi razdelik družtvinih postav premenil, in po vprašanju g. predsednika, ako pričijoči udje k ti premembi privoljijo, so vsi enoglasno priterdili in tako imenovani razdelik ustanovili. G. Dr. Struppi je govoril od pohišnih naprav in g. Dr. Hradecki je podal razlago čez dohodke in stroške družtva od začetka do 15. Listopada. — Za njim je govoril g. Navratil od dolžnosti udov na deželne učitelje paziti, de bi nemškutarških namenov ne širili in podpirali, in je predložil, de bi šolski mladini, dovoljeno bilo, se v družtvinu berilnici shajati in v petji nedolžnih slovenskih pesem se vaditi.

G. Toman, znani nadepolni pesmenik, je v iskrenim, pesniških cvetlic polnim, govoru razložil sedajne prigodbe, stanovitnost slovenskih rodoljubov in njihne daljši namere.

Za njim je g. Hicinger z gladkotekočimi besedami nasledaje predloge storil:

de bi se v ožji zavezo z drugimi slovenskimi družtvi v Gradcu, Gorici, Terstu in Celovcu stopilo, in de bi se tudi pri izdajanju knjig, zlasti besednika, druge družtva poprašale in za podporo prosile in de bi se zbori slovenskih družtev po namestnikih vzajemno obiskovali;

de bi se ne le v pismenstvo, ampak tudi v navadne pogovore bolji slovenska beseda vpeljala in vodilo za veljavno spoznalo: govori, kakor je prav po slovniško pisano; in zlasti, de bi se pri deležjih (participijih) pismenka *l* na koncu čisto izrekovala;

zastran združenja z Hervati, de bi se sicer lastniga slovenskiga narečja deržali, vendar priložnosti, jezik svoj ilirskemu v nekakih besedah približevati ne opustili, in posebno tudi pri glagolih njihne čase: p. r. bih, biah, po časi vpeljali;

zastran petja, de bi se poškerbelo za lepe nedolžne pesmi, in zlasti za prijetne napeve, in de bi se med ljudstvo dajali, zakaj, le ako dobrih nemajo, ljudi tudi slabe peti počnejo.

Zadnjič je g. Jeriša pregovoril od lepозnanskih knjig, in opomni, kako koristno bi bilo, de bi rodoljubi lepe kraje slovenske popisovali in tudi zgodovino ne le Slovencev, ampak vseh Ilirov sostavili; po njegovih mislih, bi imelo slovensko društvo v ta namen posebni odbor zložiti.

Na to je zopet g. predsednik besedo prevzel, in je narpopred zastran predloga g. Jerišata na znanje dal, de sta znana gg. pisatelja Vertove in Ravnikar se pisanja zgodovine lotila, de jih bode pa odbor še posebej prosil. Dalej omeni, de se nekteri slovenski poslanci okoli klatijo, rekoč: nevem, ali pojdem v Kromeriž ali ne; de bode tedaj treba jih po časopisih na njih dolžnost, ali na zbor se podati, ali pa pooblastenje iz rok dati, opomniti; in sklene zopet z krasnim nagovorom, kterih posledne goreče besede so bile: Pomagajte nam, ljubi domorodci! od Boga in domovine boste prijeli plačilo za svoj prid. Bog živi Ferdinanda, našiga ustavniga cesarja! Bog živi Jelačića bana, branitelja Austrije in Slavjanstva! Bog živi vse slovenske rodoljube! Bog živi vse Avstrijske narode!

Pričijoči so te in tudi besede drugih gospodov z glasnim „živio“ sprijeli. Kar posamezne predloge zadene, se sicer ni glasovalo, vendar tudi nobeniga vpiranja izmed pričijočih družtvinih udov ni bilo.

Iz Gorice je bilo gosp. Janezu Steinu, enimu izmed dveh poslancov, goriške kresije, v Frankobrod odpravljeno z več podpisih naslednje pismo:

Častiti gospod! V času, v kterim se zdi, de so se zvonajni in znotrajni sovražniki zakleli, našo lepo, veliko Austrijo razdijati, in kjer clo narodna skupšina, od nekaj razdraženih kričavcov zapeljana in od sebičnosti zaslepljena to za politiško neogibljivo potrebo derži in pokončanje svojiga narmočnejšiga prijatla in zaveznika prav dekretira (odločuje), je toliko veči veselje najti može, kteri spodobno spoznavši nalogo svojo in pomembo Austrije, se temu svečano zoperstavijo.

Tudi Vi, častiti gospod! ste eden iz teh mož, zakaj tudi Vi ste kot ud frankobrodskiga narodniga zbora, nadomestovaje našo deželo, zoper sklepe 27. Oktobra glasovali in jo izrekli, de se za zdaj, pri daljših odločbah tega zbora več vdeležiti ne morete. Tako ste po mislih vseh domorodcov in svojih pooblastivcov ravnali, in podpisani, vsi goreči za obderžanje in prerojenje edine, močne, svobodne Austrije, se prisiljene čutijo, Vas tega zagotoviti in željo dodati, de bi Vi zbirališe zapustili, ktero je nam nenemškim Avstrijancam že tako ptuje, in ktero v slepi vnetosti za lastno moč in veličino na prijateljskiga soseda ne pomisli, marveč, kar je njemu v prid, z nogami gazi.

Primito zagotovljenje spoštovanja, s kterim se podpisemo.

V Gorici 17. Listopada 1848.

(Sledijo podpisi.)

— Neki Madžaroni, Židovi ino naši mestnjanski nemškutari so gerdo laž med Slovenci raztrošili, da Madžari najbolj zavoljo naših bander na štajersko vdirajo. Zato so že nekteri lehkoverni podšuntani Slovenci iz velikiga straha pred Madžari svojo slovensko narod-

nost zatajili, ker so slovenske zastave nemilo poderli, ino na kose razstergali. Dragi Slovenci! nikar ne poslušajte takih lažnivcov, kteri hočejo naše verle slovenske domorodce pri ludstvu ob zaupanje pripraviti, ino z takimi lažmi domorodcam najpred jamo skopati, da bi vas potem ležej na svojo stran predobili.

Saboto, 18. dan t. m. ob šterih popoldne je boben Celske narodno stražo vkup klical. Prišlo je bilo znanje iz Konjic, da neko število Serezanov in Horvatov, ki so od svojih bander pobegnili, ropa v hribih vmed Celam in Konjicami. Hitro je bilo pripravljenih blizo 100 stražnikov, kmetam na pomoč iti. Ob petih je marsirala ta množica, kteri se je 25 vojšakov pridružilo, z svojim vodjam proti Blagovim in Šentjurju, kir so bili tud prebivavci že orožje popadili. Ni bilo nič od tih roparjev slišati, torej so se stražniki že po polnoči domu podali. Zlo je veselilo kmete na deželi, ker so vidili, kakor hitro so mestnjani pripravljeni njim na pomoč priti; ino spoznali so, da narodna straža ni prazna reč; tud mislim, da se nam ne bodo več kmeti posmehovali, kader nas vidijo, ko se v orožju vadimo. Zastran tistih dezertarjev smo pa toljko žvedli, da so v Rogacu prostovolni orožje proč položili ter so prosili, da bi se njim jesti dalo, ker so že več dni stradali. Bilo jih je okoli 40, pa nič ni hudega od njih slišati. Domu so hotli bežati, pa pota niso vedli, torej so se sami vdali.

Hrup vselej več vé ino vidi, ko je v resnici. (Celj. slov. nov.)

Česka dežela.

Ker je več českich poslancov odstopilo, je Slovanska Lipa v Pragi v velikim zboru več vrednih mož volivcam priporočiti sklenila.

V Pragi se je tudi ustanovilo društvo Slavjank in se čeversto razširja. —

Namestnik deželniga predsednika Mescery je oznanil poslaništvu, od Slovanske Lipe dne 19. list. k njemu odpravljenimu, de mu je od ministerstva zapoved prišla, učiliški svet ali (svetovavstvo) ustanoviti. Ta zbor bo obstal iz treh odborov, namreč za narodne, za latinske in za viksi učilnice. V važniših rečeh se bodo vsi trije odbori skupej posvetovali in bodo skupne sklepe delali. Od njega bodo izhajali vsi predlogi za šolske reči in ona bo kandidat učiteljske izprašovala. V Pragi se bodo tudi polski, lužički in ruski jezik učil; zatorej Slovanski mladenci! ne mudite, se v Prago obrniti, in prišli boste nazaj ko učitelji Slavjanskich narečij!

Moravia in Silcizia.

Novo ministerstvo je tako sostavljeno: Predsednik, minister zvonajnih zadev in hišni F. M. L. knez Feliks Schwarzenberg, minister znotrajnih oprav, skrivni svetovavec grof Franc Stadion,

minister denarstva baron Krauss, minister vojništva G. M. baron Kordon, minister pravice Dr. Aleksander Bach, minister teržtva in deržavnih del (zidanj) vitez Bruck,

minister deželniga obdelovanja in rudništva vitez Thinnfeld.

Ministerstvo uka je za zdaj minister grof Stadion prevzel.

Kromeriž 22. listop. Deržavni zbor se je zopet začel, po svečanim obhajanji sv. maše, kakor je nj. V. cesar zavkazal. Zbornikov je bilo 248. Za predsednika je izvoljen poprejšni predsednik zbora okrajšaniga na Dunaju, Smolka z 131 glasi, Strobah je samo 124 glasov imel. Za perviga namestnika je izbran Kajetan Majer, za družiga Lasser. Šuzelka se je prvi besede poprijel, je opomnil, kaj in kako de se je zboru zadnje dni na Dunaju godilo, ter je sklenil z tem, de vlada pravice nema, deržavni zbor prekladati. Predsednik je drugo sejo na 25. listop. odložil.

Iz Holomuca 20. listopada. Odborstvo Rusinov, ki je bilo prišlo prosit za razdeljenje Galicie v polsko in rusinsko deželo, je že pred tednam odšlo v Kromeriž, in čaka tam novo ministerstvo. Še sta pa pri nas poslaništvo Serbov in pa poslaništvo sedmigraških Saksov. Oba hočeta, de bi se Ogerska in Sedmigraška dežela tako z Austrijo združila, kakor druge dežele, de bi le eno ministerstvo in en deržavni zbor v Austrii gospodoval, de bi vsaka dežela ali provinca samostalnost v tako obilni meri obderžala, kolikor to le avstrijska edinost dopusti. Od zedinjenja z Nemci nočejo ne Serbi ne Saksi nič vediti. Serbi terjajo tudi poterjenje izvoljeniga patriarha Rajačića in vojvoda gen. Suplikaca. Ta deputacia bode na svitlo dala v nemškim jeziku spis od serbsko-madžarskiga boja in od politiških in pravnih razmer Serbov na Ogerskim.

Ena iz narpredniših reči, od ktere se bo zbor pogovarjal, je Nemčija. Upamo, de bosta ministerstvo in zbor samostalnost Austrije branila, ker je Frankobrod saj posredno kriv Dunajskiga punta. Frankobrod je zbudil narodni čert med Nemci in Slavjani, Frankobrod se je zvezal z Madjari, de bi le nad Slavjani gospodariti zamogel, ker hoče biti aristokrat narodov v sredni Evropi in ne spozna doraščnosti Slavjanov za politiško svobodo.

(Lipa Slov.)

Ptuje dežele.

Nemška še vselej frankobrodski zbor z smertjo R. Bluma dosti opraviti ima. Sklenil je zadnič, čez to smert svoje grozenje izreči in vsakiga, ki je nje bleže alj dalje kriv, kaznovati hoče. Potem je ukazal, de avstrijska vlada bero vojakov in iskanje in zapiranje sumljivih ljudi opustiti ima. Takó nam Nemci prijazno zapovedati hočejo, sleherni podertii v naši deželi pripravno duri odpreti, takó zmiraj bolj v domače naše reči se vtikati skušajo. V Berlinu je pruski deržavni zbor, ki se je v prepiru z kraljem toljko mogočniga delal in na zadnje clo vse davke vladi odtegniti hotel, zdaj vse zaupanje zgubil, kjer je svoje sklepe z gerdim zarekovanjem, togotnim upitjem, z jezo in pestmi posebno proti vojašni vterdovati jel. — Druga zbornica saksonskih narodnih namestnikov je sklenila od poročnika saksonske vlade na Dunaju, odgovar terjati, ker je vsterljenje R. Bluma (rojeniga Saksa) pripustil, centralno vlado v Frankobrodu pa naprositi, de bi to razžaljenje nemškiga naroda (!) mašovala. Perva ondotna zbornica se je pervimu sklepu pridružila, drugimu ne. — *Laška.* Rimski minister vojništva Zucchi je na kraj meje papežove dežele 400 mož postavil, kjer je puntarski vodja Garibaldi z 200 prostovoljci hotel prestopiti na poti v pomoč Benečanam. — V Turinu je sardinski narodni zbor sklepu ministerstva pristopil, de zdaj se vojska z Avstrijo ne bo ponovila. — V Rimu in v Firenci posebno veliko nemirne derhali razsaja; tatvina, ropanje in vbijanje se grozno vsaki dan množi, moči postav pa vsproti ni. — *Rimska vlada* je naznanje francoske dobila, de ta z vmirjenjem in zloženjem Italije in Avstrije se naprej več pečala ne bo, kjer vidi, de Italii več pomagati ne more. — *Francozka.* Zlo se poganjajo političi in pisatelji za noviga vodja vlade. Nar več jih je za Luji Bonaparta z Napoleoneve zlahte, in za generala Kavenjak. Še zmiraj veliko ljudi v Algerijo hodi, zemljo tam obdelovat. — *Britanska.* V Irli je zopet huda lakota, in vnovič so 17 ljudi zavolj zadniga punta tam vklenili. Veliko pred vklenjenih so spustili. Kolera se je začela širiti. — *Švajca.* Narodni in stanovski svet sta v Berni novo zvezno vlado (zvezni svet) volila. Voljeni so: Ochsenbein, Drucey, Munzinger, Franscini, Frey-Herose in Näff. Vodja je Furrer.

Nepolitiški del.

Tičice seničice.

Danes jutro ure zgodno
Sim pod lipico sedel,
Kamor ure sreče plodne
Vsako jutro sim prišel.

V lipici pa je sedela,
Tičica seničica,
In okoli nje vesela
Mladih njenih množica.

Sladko pesmico so pele,
Ust domačih bistri vir!
So nedolžno gostolele
Sereu pokoj, duši mir.

So Bogu se zahvalile,
De je varval jih čez noč,
Ter za danšni dan prosile
So za varstvo in pomoč.

Po končani pa molitvi
Stara molk jim zapové,
Vdajo mlade se velitvi,
Vse naenkrat omolčé.

Pomenljivo zdaj ozerla
Stara je na mlade se,
Drobni kljunček je odperla,
Govorila to jim je:

„Dolgo sim za vas skerbela,
Dosti dolgo se mi zdi,
Dokaj zavolj vas imela
Sim britkosti in skerbí.“

„Moram zdaj vas zapustiti,
Ker ločitvo že je čas,
Čas, de vsaka sama iti
More že po svetu vas.“

„Če tedaj živeti svoje
Dnove hočete brez muk,
Vserčite si svéte moje,
Materni hranite uk.“

„Predin pa v življenje svoje
Vsaka svoj nastopi pót,
Slišite še želje moje
Brez ovinkov in brez zmót.“

„Sveto bodi to drevsee,
Svet letá vam bodi gaj,
Kjer živele perve mesce
Sto življenja sladki raj.“

„V lipi sim se jez rodila,
Log je mojih staršev dom,
V logu vas sim odgojila,
V logu tú do smerti bom.“

„Tú bodite, tú živite,
Dokler le mogoče je,
Vse težave z njim nosite,
Sej se v njemu zredle ste.“

„Spomnite na tujim tudi
Kraja se domačiga,
Če bi sila, v zimi hudi
Zapustiti ga bila.“

„Tam po svetu v gojzdu drugim
Se otujčiti nikar,
Pesmiče v jeziku tujim
Malo naj vam bojo mar.“

„Pesmi, ki domá glasé se,
Kih učila jez sim vas,
S tujimi nej ne skazé se,
Drag vam bodí njihni glas.“

„Šege druje tujih krajev
Ne posnemajte nikár,
Vedite de tujih gajev
Tuje šege so vam kvár.“

„Znajte, slabiga de huje
Na vesolnim svetu ni,
Kakor, ako kdo po tuje
Se prevari, pokazi.“

„Ki ga rojstniga je kraja,
In jezika tega srám,
Hujši je mim vsiga zmaja,
Hujši zverí ne poznam.“

„Če možiti pa spomladi
Ktera misel vas imá,
Nej izvoli po navadi
Si domačiga možá.“

„In moža, ki mož je pravi,
Kakor možu biti gré,
Ki krivici v bran se stavi,
Za resnico ima serec.“

„Otročiče svoje mlade,
Kakor vé zrejene ste,
Le domače jih navade
Odgojite čedno vse.“

„To je vse. Takó živite,
Gaj letá vam bodi dom,
Obljubite, prisežite
To mi, in dovoljna bom.“

Ino mlade so jokati
Jele britko in močno,
Jednoglasno prisegati,
Prisegale so takó:

„Naj zgodi se volja vaša,
Vaše naše so želje,
Voljo vaša bodi naša
Vselej tudi volja le.“

„Zdaj prisežemo vam glasno
Lipi dati vso vso čast,
Prosimo, de Bog bi krasno,
Dal nar krasniši ji rast.“

„Vogni elementov sila,
Vogni se je groma blisk,
Vogni sapa se nemila
Je viharja šum in pisk.“

„Obiskvati čase goste
Rojstva mesto lipico,
Vam slovesno, volje proste
Mati! zdaj prisežemo.“

„Gaj letá nam je svetíše,
Ta nam dom je vekomej,
Bo do smerti nam staníše,
To prisežemo vam zdej.“

„Pela pesme nas bo vsaka,
Ki glasíjo se domá,
Mar ne bo nam tuja spaka,
Kak po tuje se kremljá.“

„Vam prisežemo voliti
Le domače si možé,
Ki jim čule bomo biti
V persih možovo serec.“

„To obljubimo vam zvesto
Spolnovati vsaki čas,
Čuj prisega, rojstva mesto,
Sliši prisegati nas.“

„Čuj prisego v daljnim krogu
Dragi nam domači log,
Čujte vse živalí v logu,
Čuj prisego večni Bog.“

„Če se izneveri ktera,
Vdari tisto božji serd,
Ter nar manjši ji nevera
Bodi grozna, nagla smert.“

In v temu veseli se
Stara sladke radosti,
Ter ji svetijo oči se,
In besede govori:

„To je prav, tako vas prave
Hčere svoje vredne vem,
In brez serca vas težave
V miru razpustiti smem.“

„Z Bogam! drage! zdaj hodite,
Se razidite odtod,
Srečno vekomej živite,
Sreča spremljaj vas povsod.“

In iz lipe zdaj zletela
Vsaka je na drugi kraj,
Milo pesmico zapela,
Se spustila v dragi gaj.

* * *

Jez pod lipo sveto tako
Pa sim samši obsedel,
V glavi misel marsikako
Sim v tim in tim imel.

Lej kak tice — djal sim sebi —
Domovino ljubijo!
Živ izgled ljubezni tebi
Glej de domovine so!

In nasprot, kako nekteri
Očetnjavo zatajé,
Kako v grešni tej neveri
Tuje spake le časté.

Mladiga poglej Gorencea,
Domovina ni mu všeč,
Jezik bistriga Slovenca
Se mu zdi okorna reč.

V Gorotansko gre deželo
Bolji sreče tam iskat,
Med ponemčano kardelo,
Kjer otujčen biva brat.

Mesce tamki kake tri je,
In že stoži se mu tam,
Sreča ondi mu ne klije,
Verne se k Gorencam nam.

Elj zapril je slovensko,
Jezik si prilastil tuj;
Pridi semkej na Gorensko,
Sam ga govoriti čuj.

Vse kar zine vse zatajča, *)
V naše meša tujšino. —
Pač učiti manjka Spajča
Kozjo ga molitvico!

Kaka ta de je čobodra,
Sodi, kaka ta je zmes,
Ti porečem glava modra:
„Je pšenica polna res.“ **)

Ves po tuje se obrača,
Vede se po nemško spak,
V sram beseda mu domača,
V sram domovja mu je tlak.

Reč domača mu je kislá,
Grenak mu domači kraj,
Tujo nemšino le čísla,
Nemško, pravi, to je raj.

Če ti dobro tam je bilo,
Ako lože tam živiš,
Kaj te k domu je vernilo?
Kaj si pustil paradíž?

Pravi domovine sini
Oj dvojaki! pač ste ví!
Ste veselje domovini,
Se o vami veselí!

Sram vas, trikrat sram vas bodí!
Tako sodbo jez vam dam,
Drug drugaci nej vas sodí,
Dosti jenkrat, nej končam.

Vonder lahko dost se reče
Še besed o tem in tem,
Ali serec ah me peče,
Govoriti dalje ne smém!

Valjavec.

Z m e s.

Dva sedmošolca, ki vlečeta učiliški milodár (stipendium) sta pisala v domačem slovenskim jeziku pobotna ali plačilna lista (Quittungen). Prav tako brata! ali napak je, in dvakrat napak je, de so se gospod „direktor“ na slovenska lista pa nemško podpisali. Vidi, ipse vidi! — Kam to kaže? Pač se malo naših učitelov za slovensko reč vnetih kaže, in to je žalostno, v serce zbada. Če si sami v tej reči ne bomo pomagali, od tacih viših bomo pač malo dobili. — Melius fecisses, si ta cuisses! mi nekdo reče. Pa molči, če moreš, ni mi mar ne čert ne smert, govoril sim in sim zgovoril, zakaj:

Lonec prepolni skipi, enako tud serce prepolno,
Jezik se odvozlá, sunc besedo iz ust,
Ter govori naprej, de vse, kar teži ga, izreče,
In mu malo je mar, ali bo v kvar alj korist.

* Ko je Jelačić-ban s svojimi v mesto Dunajsko stopil, se je vstavil narpred pred Terezianum, je poklical vratarja in ga je poprašal, ako ga se pozna. Ker se pa ta na-nj spomniti ni mogel, je rekel k njemu Jelačić: Jez sim Jelačić, kterimu si leta 1826 v marsikteri reči postregel. Pritisnivši starčiku nekoliko cekinov v roko, se je obrnil k tovaršam, rekoč: Ljubi gospodje, ti hiši se imam zahvaliti za vse, kar sim zdaj, za to sim za svojo dolžnost imel, se pri nji vstaviti. —

Ko so ga oficirji prosili, de bi se ne spušal v veliki ogen, jim je odgovoril: Upam, de me vsemogočni Bog ohrani, dokler svoj poklic ne izpolnim; potem naj padem. — Jelačić nema nikakoršnih skrivnost, je odkritoserčen do vsaciga. Tako n. pr. je mende v Rothneusidlu, glavnim stanišu naravnost razodel, de mu je Sardinski kralj nekoliko milijonov ponujal, ako bi Horvate is Laškiga poklical. Ali on mu je odgovoril: Jez obderžim svojih 20,000 gold. dolga, sim zadovoljin z svojo plačo, in se ne pečam za laške milijone. —

*) Kadar kdo kaj prav po nemško zarobi, pravijo nekteri Gorenci: „Si slišal, kako jo je pa zatajčal.“

**) Résa (Achrenborste).